

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw

Bos doet Leven

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw
Geraardsbergsesteenweg 267
9090 Gontrode (Melle)

☎09/264.90.50 • info@vbv.be • www.vbv.be

Bosbarometer 2008

www.vbv.be/bosbarometer/

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw (VBV) stelt de **tweede Bosbarometer** voor. Deze barometer houdt aan de hand van een aantal meetbare indicatoren de vinger aan de pols van het Vlaamse bosbeleid. De indicatoren worden samengevat in **5 groepen**: bosoppervlakte (ontbossing en bosuitbreiding), bosrecreatie, duurzaam bosbeheer, bosreservaten en tropisch bos. Voor iedere item geven we de stand van zaken weer, een aantal opmerkelijke trends in 2007 en het standpunt van VBV hierrond.

Samenvatting

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw (VBV) detecteert een aantal positieve trends in het bosbeleid in 2007. Jammergenoeg moet er bij de meeste trends wel een kanttekening worden gemaakt.

- ☺ De **netto-balans van bosoppervlakte blijft positief**. Er is netto 130 ha bos bijgekomen in 2007, wat echter veel te laag is in vergelijking met de doelstelling van 769 ha netto-bosuitbreiding per jaar. Deze historisch lage bosuitbreiding is de laagste sinds het recordjaar 2003 (515 ha) en bedraagt minder dan 2/3^e van het vorige diepterecord in 2006 (224 ha).
- ☹ De **ontbossingen in 2007 werd nagenoeg volledig gecompenseerd door compensatiebebossingen door de Vlaamse Overheid**. De Vlaamse Overheid plant jaar na jaar meer compensatiebossen aan. Jammer genoeg is dit niet te verklaren door een hogere inzet van de Vlaamse Overheid voor bos in Vlaanderen, maar is de echte reden dat de reguliere budgetten voor bosuitbreiding jaarlijks dalen. Er is nog steeds een achterstand van 575 ha te compenseren ontbossingen.
- ☹ 2007 was de deadline voor het uitvoeren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waarin ook de realisatie van 13.664 ha bijkomende bossen was opgenomen. Er is echter slechts 3.894 ha bijkomend bos gerealiseerd, wat overeenkomt met 29 % van de doelstelling. De **bosuitbreidingachterstand is opgelopen van 11.500 ha in 2006 tot 12.140 ha in 2007** (ten opzichte van de verplichtingen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen).
- ☹ **Subsidies voor bebossen van landbouwgronden reeds 2 jaar niet operationeel**. Eén van de redenen voor het slechte rapport qua bosuitbreiding is dat er in 2007 geen subsidies meer werden gegeven voor het bebossen van landbouwgronden. Mede hierdoor werd er slechts 99 ha nieuw bos aangeplant in 2007. VBV is het wachten moe: we zijn dan ook vragende partij om het subsidiestelsel zo snel mogelijk opnieuw operationeel te maken.

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw
Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
☎09/264.90.50 • info@vbv.be • www.vbv.be

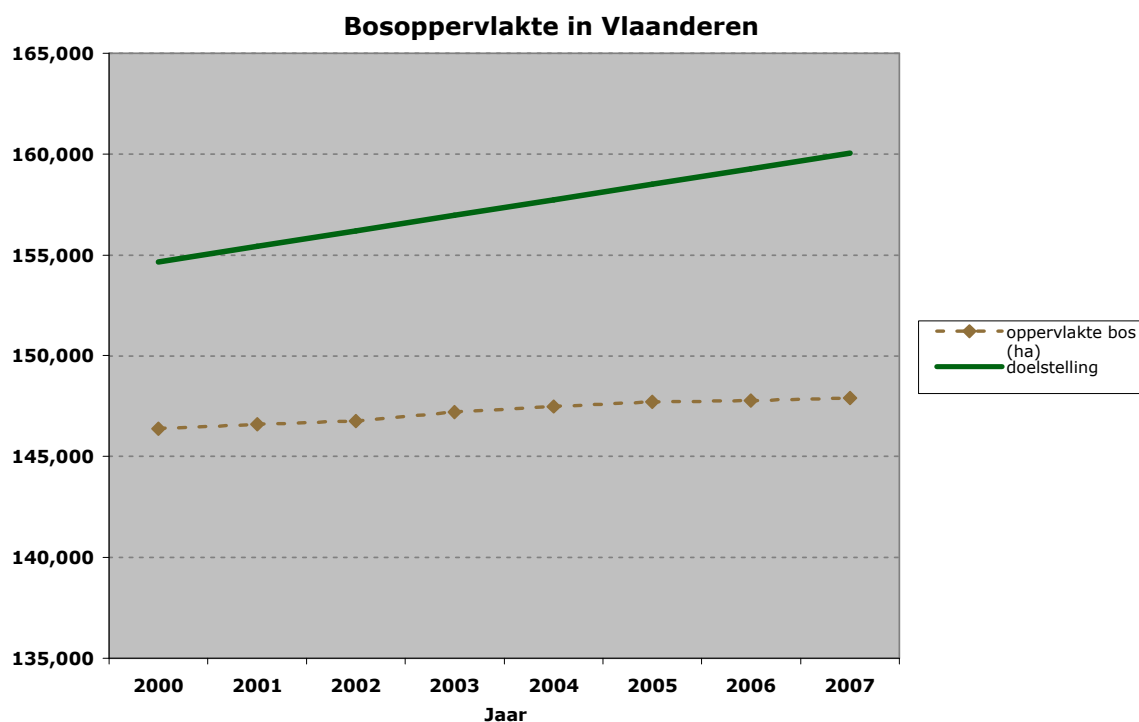
Vers van de pers is gebleken dat de Vlaamse Regering deze week eindelijk haar principiële goedkeuring aan dit besluit over de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden heeft gehecht. Uiteraard is VBV - na dit lange wachten - verheugd over deze stap. We pleiten er voor dat er nu vaart gemaakt wordt met het inwinnen van het advies over dit besluit bij de Raad van State, en dat potentiële bebossers hier dus snel opnieuw gebruik van kunnen maken. Het wachten heeft lang genoeg geduurd!

- ☹ De voortdurende ontbossing en bosuitbreidingsachterstand veroorzaakte in 2007 308.000 ton CO₂-uitstoot. Dit kost de Vlaamse belastingbetaler 6,5 miljoen EUR per jaar!
- 😊 **Positief is dat de stijging van het aantal officiële speelzones aanhoudt:** in 2007 zijn er meer dan 70 ha speelzones bijgekomen. Het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering dat de regeling rond het aanduiden van speelzones en het spelen in bossen en natuurgebieden vereenvoudigt is dan ook heel erg welkom. VBV is heel verheugd dat de Vlaamse Regering dit besluit heeft goedgekeurd.
- 😊 **Nieuw toegankelijkheidsbesluit**
De voorbije week gaf de Vlaamse Regering ook nog haar principiële goedkeuring aan een besluit over de toegankelijkheid van bossen en natuureservaten. Bedoeling is de recreatieve mogelijkheden van bossen en natuureservaten beter te kunnen valoriseren. Het besluit gaat nu voor advies naar de Raad van State. VBV heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van dit nieuwe besluit, en pleit voor een snelle operationalisering ervan.
- 😊 Een Bosgroep voor elke Vlaamse Boseigenaar! Binnen het streven naar meer **duurzaam bosbeheer is er positief nieuws:** iedere bouseigenaar in Vlaanderen kan nu beroep doen op een bosgroep (alle 19 bosgroepen zijn actief). De achterstand in het opmaken van bosbeheerplannen wordt beetje bij beetje ingehaald. Jammer genoeg vertaalt zich dat voorlopig nog niet in een stijging van de gecertificeerde bosoppervlakte in Vlaanderen, hoewel hierrond in 2008 belangrijke stappen zijn gezet, en we in de nabije toekomst beterschap voorzien. De oppervlakte bosreservaten blijft wel stijgen.
- ☹ Tenslotte moeten we vaststellen dat de Vlaamse Overheid vasthoudt aan haar inperking van de budgetten voor het promoten van duurzaam bosbeheer in de tropen. Het besteedde budget in 2007 is het laagste budget in 6 jaar! **Een gemiste kans, want het behoud van de bossen in de tropen is een heel belangrijk, goedkoop en efficiënt instrument in de strijd tegen klimaatsverandering.**

Bosoppervlakte: ontbossing en bosuitbreiding

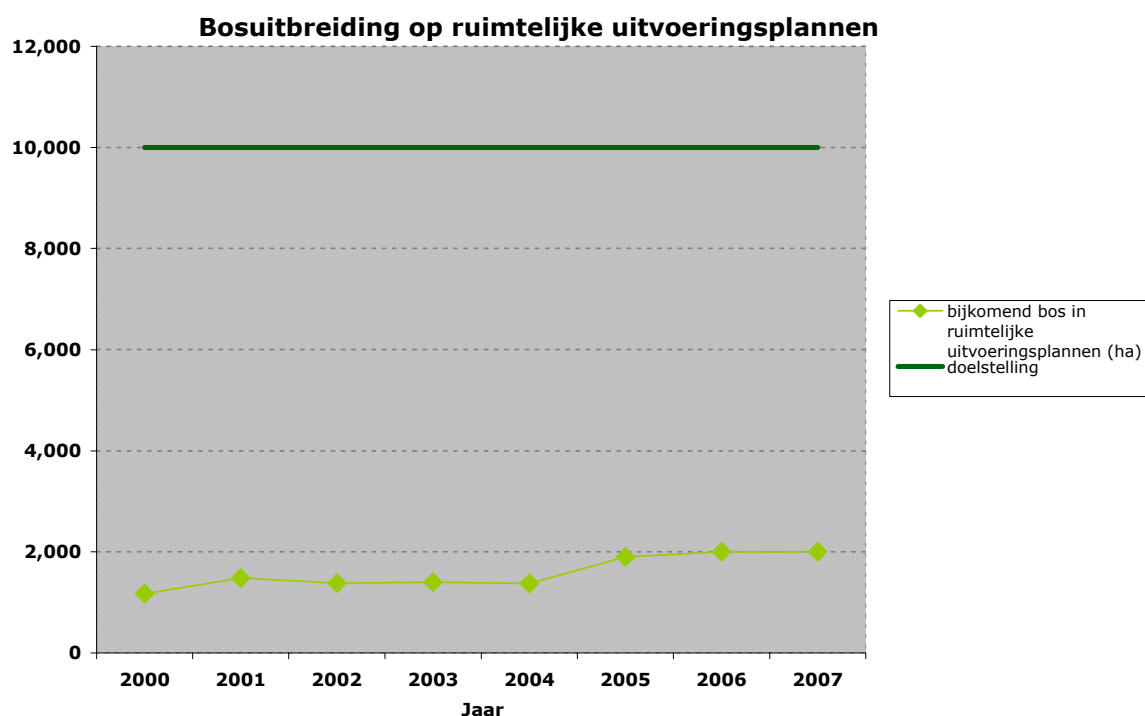
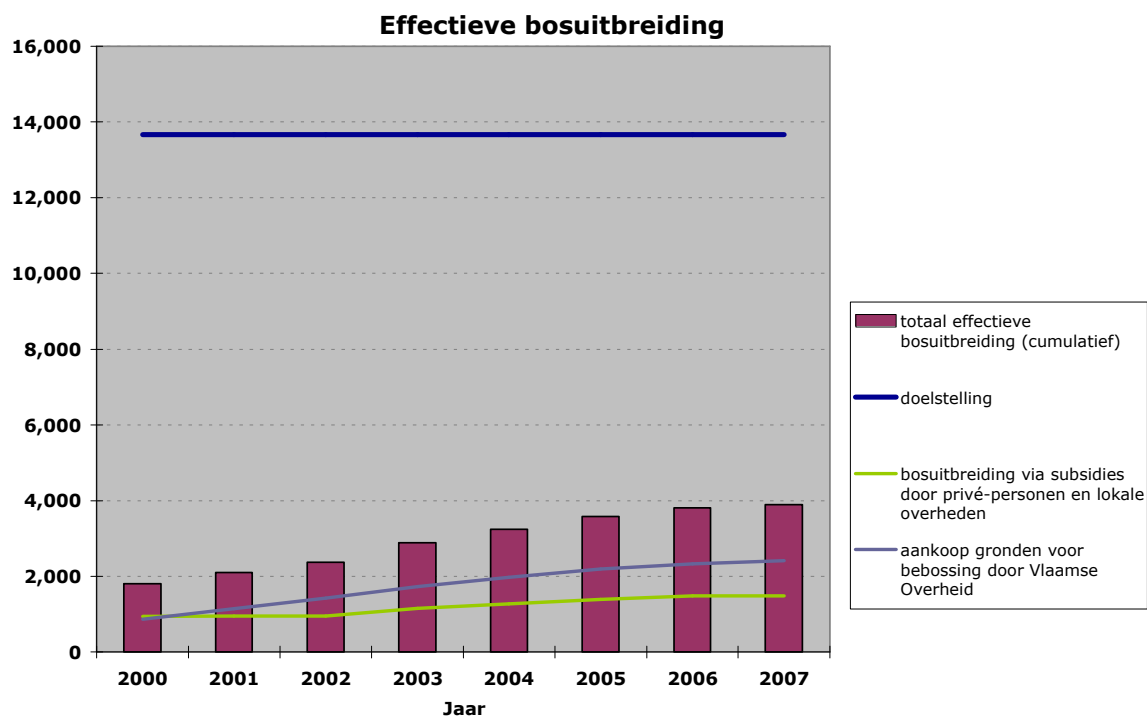
Vlaanderen is één van de minst beboste regio's in West-Europa. Ook in vergelijking met de ons omringende economische topregio's brengen we het er slecht vanaf wat bosoppervlakte betreft. Er is dus dringend nood aan bosbehoud en bosuitbreiding.

De bosoppervlakte in Vlaanderen wordt langzaam weer opgebouwd, al zijn we nog heel ver verwijderd van de doelstelling van 10.000 ha bijkomend bos sinds 1994 tot een totale bosoppervlakte van 160.000 ha. Tussen 1994 (start van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) en 2007 werd er slechts 3.906 ha bijkomend bos gerealiseerd, terwijl er in diezelfde periode 4.239 ha bos verloren ging en niet werd gecompenseerd. **Tussen 1994 en 2007 ging dus 333 ha meer bos verloren dan er bij kwam.** Sinds de invoering van de ontbossingsstop en de boscompensatie in 2001 is er echter wel een kentering zichtbaar: tussen 2001 en 2007 (beide jaren inclusief) werd er 1.327 ha bos ontbost en omgezet in een ander grondgebruik (bvb. woningen of industrie), terwijl in diezelfde periode 2.850 ha nieuwe bossen werden aangeplant. **Tussen 2001 en 2007 werd 1.500 ha meer bos aangeplant dan dat er verloren ging.** De negatieve trend is dus omgebogen, wat VBV enkel maar kan toejuichen.

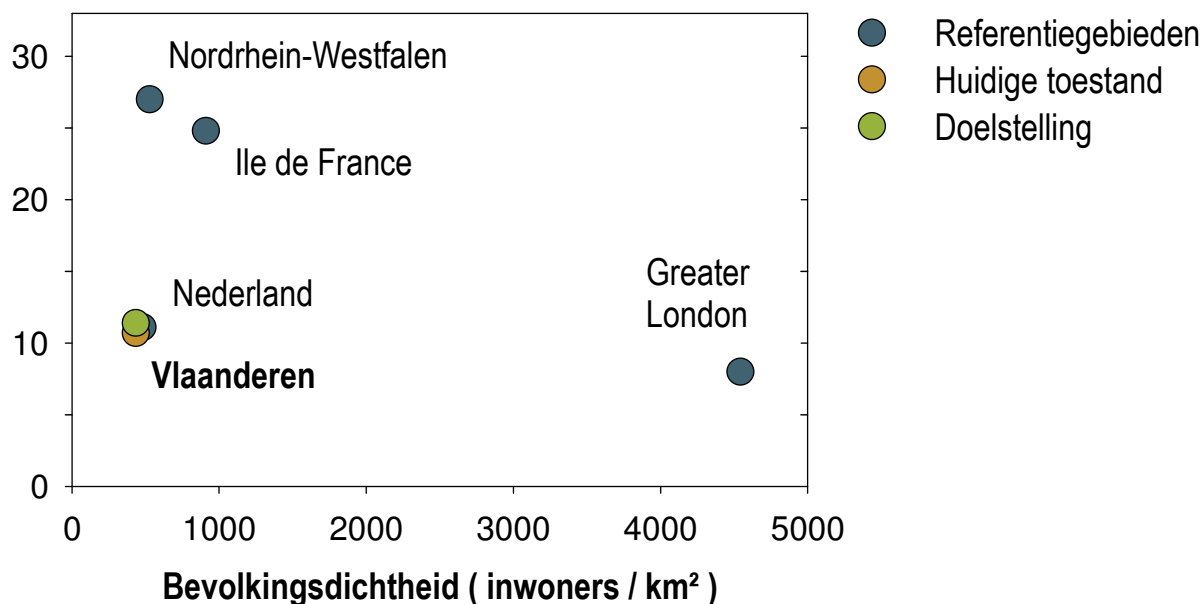
De totale bosoppervlakte eind 2007 bedraagt volgens berekeningen van VBV 147.903 ha, terwijl dit 160.045 ha had moeten zijn. Er is dus 12.140 ha minder bos gerealiseerd dan er wettelijk vastgelegd is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). De jaarlijkse oppervlakte bosuitbreiding is drastisch gedaald tot slechts 130 ha in 2007, tegenover 515 ha in 2003. Vooral bosuitbreiding door de Vlaamse Overheid is gedaald (99 ha aangekochte grond voor bosuitbreiding in 2007 tegenover 307 ha in 2003) zit op het laagste peil sinds 2001 (286 ha). De opeenvolgende Vlaamse regeringen, ook de huidige, hebben zich voorgenomen het RSV (en dus ook de bosuitbreiding) volledig uit te voeren. Dat is niet gebeurd. De uitvoering van de bosuitbreiding loopt hopeloos achter. VBV begrijpt dan ook niet dat de Vlaamse Overheid talmt met het heropstarten van het subsidiestelsel voor het bebossen van landbouwgronden door private eigenaars en lokale overheden: sinds eind 2006 is er geen enkel dossier meer goedgekeurd en midden 2007 lagen er niet minder dan 80 bebossingsdossiers (voor meer dan 100 ha bosuitbreiding) te wachten op goedkeuring.

Vers van de pers is gebleken dat de Vlaamse Regering deze week (3 oktober 2008) eindelijk haar principiële goedkeuring aan dit besluit over de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden heeft gehecht. Uiteraard is VBV - na dit lange wachten - verheugd over deze stap. We pleiten er voor dat er nu vaart gemaakt wordt met het inwinnen van het advies over dit besluit bij de Raad van State, en dat potentiële bebossers hier dus snel opnieuw gebruik van kunnen maken. Het wachten heeft lang genoeg geduurd!

Ook de aanduiding van bijkomende bos(uitbreidings)gebieden op de gewestplannen en de ruimtelijke uitvoeringsplannen loopt een grote vertraging op. Midden 2007 was er slechts 2.000 ha bijkomend bos(uitbreidings)gebied aangeduid op gewestplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, terwijl dit 10.000 ha zou moeten zijn.

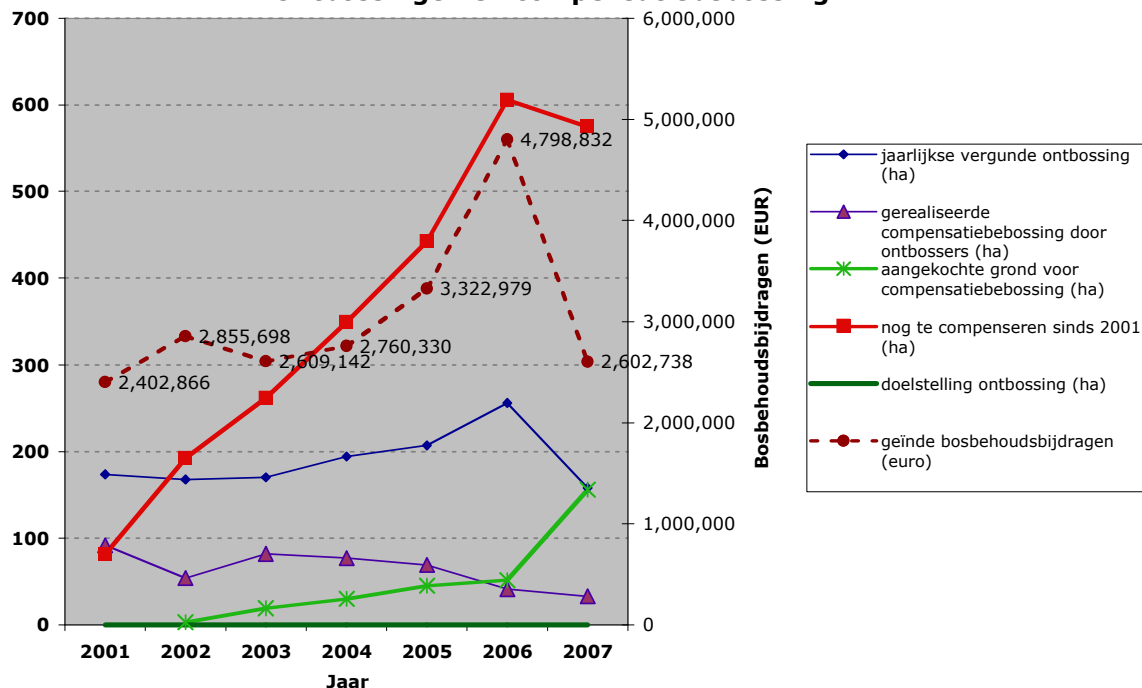
Bos (% van oppervlakte)

Nochtans is een hogere bosindex in een economische topregio zoals Vlaanderen niet onhaalbaar. De ons omringen de verstedelijkte regio's Ile-de-France en Nordrhein-Westfalen hebben een vergelijkbare bevolkingsdichtheid als Vlaanderen, maar de bosindex (aandeel bos per km²) is er 2,5 tot 3 keer hoger. De ruime omgeving van Londen (Greater London Area) heeft een vergelijkbare bosindex als Vlaanderen, maar heeft een bevolkingsdichtheid die 9 keer zo hoog is als in Vlaanderen.

Ontbossingen en compensatiebossing

Sinds 2001 zijn **ontbossingen** verboden, tenzij in woon- en industriegebied of voor algemeen nut en pas nadat de ontbosser een stedenbouwkundige (ontbossings)vergunning heeft verkregen. Op basis van onvolledige cijfers verwachten we dat ook in **2007 voor ongeveer 158 ha een ontbossingsvergunning zal zijn uitgereikt**. Dit is lager dan het recordjaar 2006 (256 ha), maar nog steeds veel te hoog.

We stellen ook vast dat het gebruik van het fonds jaar na jaar stijgt. Op zich is dat positief, want ook de achterstand in de boscompensatie neemt jaar na jaar toe. Eind 2007 was er een **compensatieachterstand van 575 ha**. Maar, we moeten vaststellen dat de toename van het gebruik van het boscompensatiefonds grotendeels te wijten is aan het schrappen van de algemene middelen voor bosuitbreiding. **VBV pleit ervoor dat de middelen uit het boscompensatiefonds zo snel mogelijk worden omgezet in “echt” bos**, maar dit mag niet ten koste gaan van de reguliere middelen voor bosuitbreiding, zoals nu het geval is.

Bosbehoud en bosuitbreiding genereren 6,5 miljoen EUR klimaatbaten per jaar

Er werd in Vlaanderen in 2007 158 ha bos gekapt en omgezet in een andere vorm van landgebruik (wonen, industrie, recreatie, landbouw, ...). Deze ontbossing bracht 174.000 ton CO₂ in de lucht. De Vlaamse Overheid moet deze uitstoot elders compenseren. Wanneer zij hiervoor op de internationale koolstofmarkt CO₂-credits aankoopt, kost haar dat meer dan 3,6 miljoen EUR. Door de bebossingsachterstand van 12.140 ha loopt de Vlaamse Overheid jaarlijks 2,8 miljoen EUR mis aan CO₂-opslag (134.000 ton CO₂/jaar).

Bosbehoud en bosuitbreiding kunnen in Vlaanderen de CO₂-uitstoot jaarlijks met 308.000 ton terugdringen, wat een totale vermeden uitgave van 6,5 miljoen EUR/jaar impliceert.

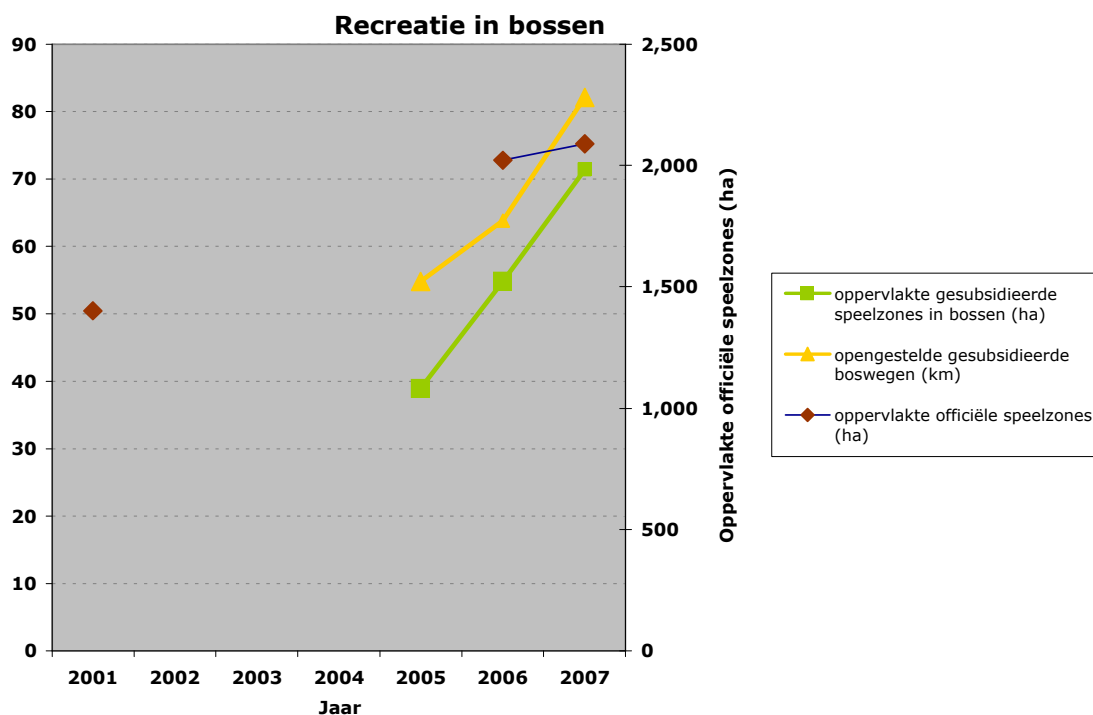
Bosrecreatie

In het dichtbevolkte Vlaanderen is er steeds meer vraag naar recreatie in de open sfeer. Het voorzien van meer stads- en speelbossen komt tegemoet aan de vraag naar meer plaatsen voor recreatie in bos en natuur. **VBV is vragende partij voor meer toegankelijke bossen en speelzones.**

In principe zijn alle Vlaamse bossen, zowel openbare als private bossen, toegankelijk. In de praktijk stellen we echter vast dat dat niet het geval is. Er zijn echter geen cijfers beschikbaar over de oppervlakte toegankelijk bos in Vlaanderen, wat een belangrijk hiaat is.

De Vlaamse Overheid doet belangrijke inspanningen om meer toegankelijke bos en natuur te voorzien. **De subsidieregeling voor de toegankelijke bossen werpt duidelijk zijn vruchten af: de lengte opengestelde boswegen en de oppervlakte gesubsidieerde speelzones stijgt jaar na jaar. Dit is een positieve evolutie!** In 2007 worden 71 ha speelzones in privé-bossen gesubsidieerd en 82 km boswegen. Het zwaartepunt van de subsidies (52 %) ligt in Antwerpen. Het is echter ten zeerste de vraag of de subsidieregeling vooral gebruikt wordt voor het subsidiëren van reeds bestaande toegankelijke wegen en speelzones, dan dat de subsidieregeling wordt gebruikt om nieuwe wegen en speelzones te openen.

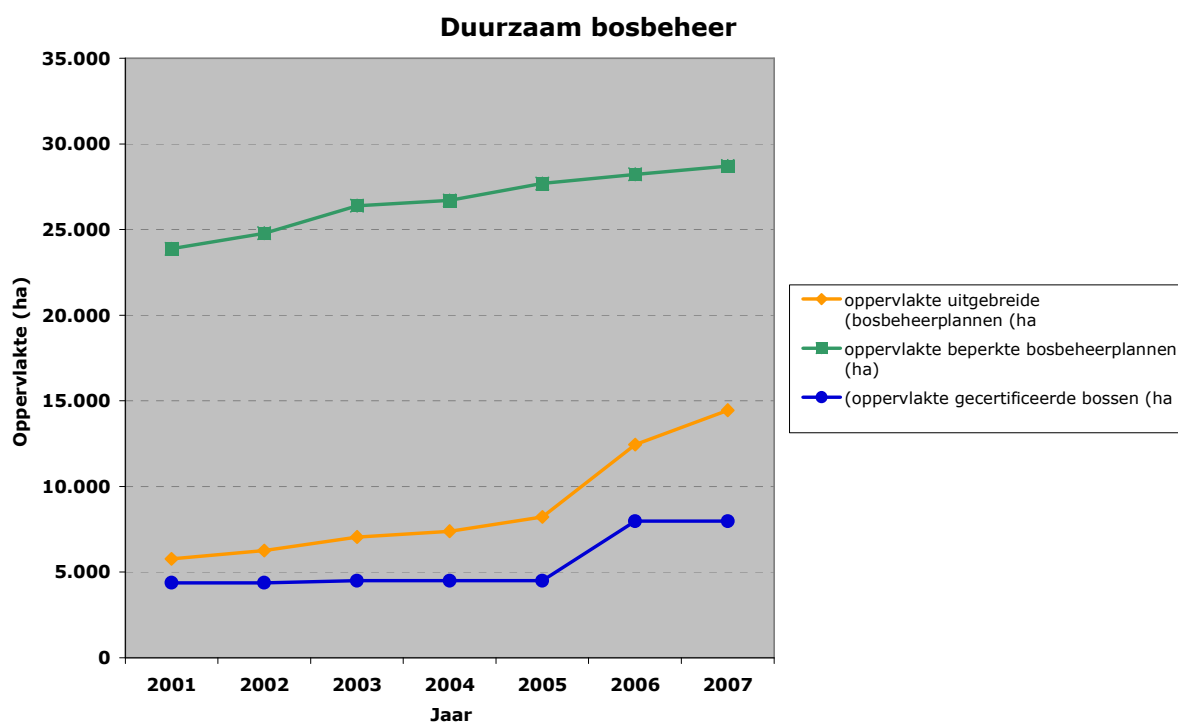

Ander positief nieuws is er van het speelzone-front. In 2007 zijn er 77 ha speelzones in bossen bijgekomen, tot een totaal van 2.089 ha. VBV juicht deze tendens zeker toe en stelt zijn uitgebreide expertise graag ter beschikking van iedereen die een speelzone wil realiseren. VBV wacht echter vol ongeduld op de goedkeuring van het nieuwe uitvoeringsbesluit dat de toegankelijkheid van bossen en natuurgebieden moet uniformiseren en vereenvoudigen. De MiNa-raad en de VBV hebben dit besluit al in januari geadviseerd, een definitieve vaststelling ervan door de Vlaamse Regering is mogelijk en nodig.

Vers van de pers: de voorbije week (3 oktober 2008) gaf de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan dit besluit over de toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten. Bedoeling is de recreatieve mogelijkheden van bossen en natuurreservaten beter te kunnen valoriseren. Het besluit gaat nu voor advies naar de Raad van State. VBV heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van dit nieuwe besluit, en pleit voor een snelle operationalisering ervan. Door dit nieuwe besluit zullen recreatieve activiteiten beter kunnen geregeld worden, met afstemming op de ecologische draagkracht van het gebied waar ze doorgaan. Enkele concrete en belangrijke innovaties zijn dat de mogelijkheid wordt geschapen tot het bivakkeren op bepaalde plaatsen in bos- en natuurgebieden, en dat massa-evenementen die sporadisch maar heel ingrijpend inwerken op bos en natuur, nu beter geregeld zullen worden.

Duurzaam bosbeheer

Duurzaam bosbeheer combineert de economische waarden (houtproductie en jacht), de ecologische waarden (biodiversiteit), de milieubeschermdende functie (bescherming grondwater, opvangen luchtvervuiling) en de sociale functie (recreatie, participatie) van bossen. De laatste jaren zijn er heel wat inspanningen geleverd om duurzaam bosbeheer ingang te doen vinden binnen het Vlaamse bosbeheer.

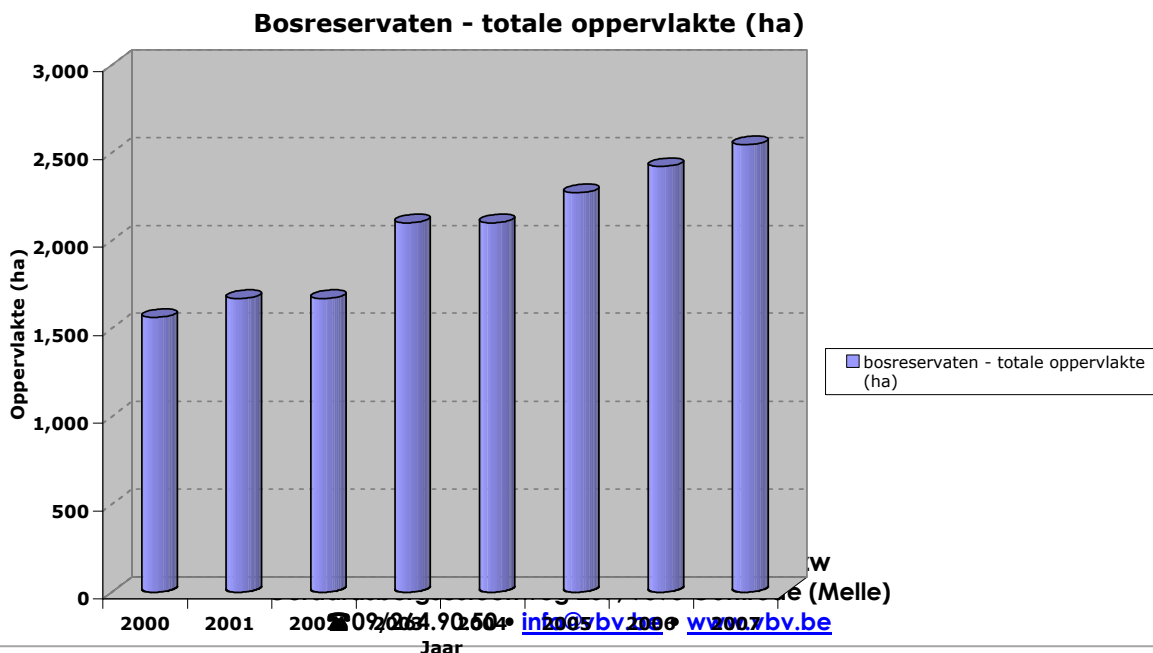

Zo ondersteunt de Vlaamse regering de oprichting van bosgroepen, die private boseigenaars en openbare eigenaars bijstaan bij het beheer van hun bossen. Alle 19 bosgroepen zijn op dit moment actief, zodat iedere boseigenaar en bosbeheerder in Vlaanderen nu terecht kan bij zijn/haar bosgroep voor advies en ondersteuning bij het beheer van zijn/haar bos.

Het aantal bosbeheerplannen gaat in stijgende lijn, jammer genoeg wordt dit niet omgezet in een stijging van het aantal gecertificeerde bossen.

Bosreservaten

Binnen bosreservaten kunnen ecologische processen hun gang gaan. Ze hebben dus een belangrijke ecologische en wetenschappelijke rol. **VBV is dan ook verheugd dat de oppervlakte bosreservaten jaarlijks stijgt.** Eind 2007 was er in Vlaanderen 2.547 ha bosreservaat.

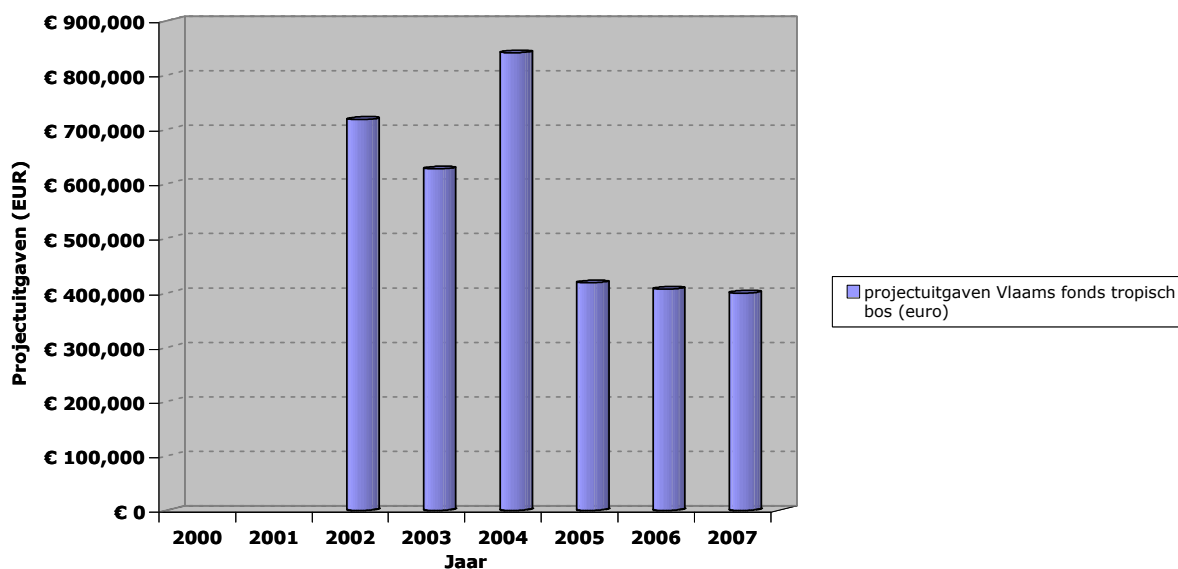
Tropisch bos

De bijdrage van Vlaanderen voor het tropisch bos daalt jaar na jaar. Dit is een spijtige zaak, want Vlaanderen draagt een grote verantwoordelijkheid voor tropische bossen. Quasi alle hout dat in Vlaanderen wordt verbruikt moet worden ingevoerd, waarvan er heel wat hout uit tropische bossen komt. Via een duurzaam tropisch bossen-beleid kan Vlaanderen een verschil maken.

Ontbossing is wereldwijd verantwoordelijk voor 20 % van de uitstoot van broeikasgassen. Het Vlaams Fonds Tropisch Bos kan via zijn projecten een steentje bijdragen aan het beperken van de klimaatwijziging via bosbehoud en kleinschalige (her)bebossingprojecten in het zuiden.

Het huidige beleid heeft echter gekozen om de Vlaamse steun aan het tropisch bos drastisch in te krimpen van 840.830 EUR in 2004 tot 400.000 EUR in 2006. VBV vindt dit een gemiste kans.

Vlaams fonds tropisch bos

Bronnen

Deze bosbarometer werd opgesteld op basis van informatie uit de Natuurrapportten 2005 en 2007 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, www.natuurindicatoren.be, documenten van het Vlaamse Parlement en gegevens van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Bosbarometer 2008

		cumulatief	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	bron
ontbossing	jaarlijkse vergunde ontbossing (ha)	N		174	168	170	194	207	256	158	VI. Parlement
	doelstelling ontbossing (ha)	N	0	0	0	0	0	0	0	0	
	onthefing toegekend (ha)	N		50	39	64	69	68	377	30	NARA
	gerealiseerde compensatiebebossing door ontbossers (ha)	N		92	54	82	77	69	41	33	VI. Parlement
	vastlegging compensatiebebossing (ha)	N			74	38	50	96	131	226	VI. Parlement
	aangekochte grond voor compensatiebebossing (ha)	N			3	19	30	45	52	156	VI. Parlement
	nog te compenseren sinds 2001 (ha)	J		82	193	262	349	442	606	575	berekend
	geinde bosbehoudsbijdragen (euro)	N		2.402.866	2.855.698	2.609.142	2.760.330	3.322.979	4.798.832	2.602.738	VI. Parlement
bosuitbreiding	bosuitbreiding via subsidies door privé-personen en lokale overheden	N	199	1	2	208	114	122	89	0	berekend
	oppervlakte bebossing landbouwgronden (met subsidies 1996)	N	198	0	0	0	0	0	0	0	NARA/ANB
	oppervlakte bebossing landbouwgronden (met subsidies 2003)	N				202	110	121	89	0	NARA/ANB
	oppervlakte bebossing of herbebossing niet-landbouwgronden	N	2	1	2	6	4	0	0	0	NARA/ANB
	aankoop gronden voor bebossing door Vlaamse Overheid	N	76	286	274	307	243	216	136	99	NARA/ANB
	Totaal effectieve bosuitbreiding (cumulatief)	J	1.809	2.096	2.373	2.888	3.245	3.583	3.807	3.906	berekend
	Doelstelling	N	13.664	13.664	13.664	13.664	13.664	13.664	13.664	13.664	RSV
	bijkomend bos in ruimtelijke uitvoeringsplannen (ha)	J	1.173	1.481	1.384	1.396	1.372	1.900	2.000	2.000	NARA/ARP
Doelstelling	N	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	RSV	
bosoppervlakte	oppervlakte bos (ha)	J	146.381	146.587	146.752	147.198	147.468	147.712	147.773	147.903	berekening
	oppervlakte bos kadastraal gekend (ha)	J	108.438	108.361	108.317	108.165	108.132	108.059			kadaster / APS
	Doelstelling	N	154.661	155.430	156.199	156.968	157.738	158.507	159.276	160.045	
	Achterstand	J	8.280	8.843	9.447	9.770	10.270	10.794	11.503	12.142	
tropisch bos	projectuitgaven Vlaams fonds tropisch bos (euro)	N			718.575	627.378	840.830	418.950	407.175	399.562	VI. Parlement
duurzaam bosbeheer	oppervlakte uitgebreide bosbeheerplannen (ha)	J	5.312	5.780	6.257	7.057	7.395	8.227	12.449	12.766	NARA
	privaat	J					27	30	84	3.651	ANB
	domeinbos	J					120	470	1.693		ANB
	ander openbaar bos	J					191	670	3.615	2.058	ANB
	oppervlakte beperkte bosbeheerplannen (ha)	J	23.184	23.883	24.788	26.399	26.704	27.694	28.232	28.712	
	oppervlakte gecertificeerde bossen (ha)		4.382	4.382	4.382	4.513	4.513	4.513	7.979	7.979	ANB
	individuele certificering (ha)	J	4.382	4.382	4.382	4.513	4.513	4.513	4.513	4.513	ANB
groeps-certificering (ha)	J							3.466	3.466	ANB	
recreatie	oppervlakte officiële speelzones (ha)	J		1.400					2.022	2.089	
	oppervlakte gesubsidieerde speelzones in bossen (ha)	J						39	55	71	VI. Parl.
	opengestelde gesubsidieerde boswegen (km)	J						55	64	82	VI. Parl.
ecologische en wetenschappelijk functie	bosreservaten - totale oppervlakte (ha)	J	1.563	1.670	1.670	2.102	2.102	2.273	2.423	2.547	VI. Parlement
	oppervlakte erkende bosreservaten (ha)	J	105	141	141	163	163	167	218	220	ANB
	oppervlakte aangewezen bosreservaten (ha)	J	1.458	1.530	1.530	1.939	1.939	2.106	2.205	2.327	ANB

Tabel. Basisgegevens Bosbarometer 2008